

Modern Kültür Çağında Anonimleşen Bir Şarkıcı: Ferdi Tayfur

An Anonymous Singer in the Modern Cultural Age: Ferdi Tayfur

Doç. Dr. İsmail ABALI

İğdir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

abalismail09@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2361-039X

e-ISSN: 2667-4173

UHAD, 2025, 8/1, 193-209.

Araştırma Makalesi/ Research Article

DOI: 10.61729/uhad.1781360

Geliş Tarihi / Date Received: 10.9.2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 27.10.2025

Yayın Tarihi / Date Published: 30.11.2025

Atf / Citation: ABALI, İsmail (2025). "Modern Kültür Çağında Anonimleşen Bir Şarkıcı: Ferdi Tayfur", UHAD/Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, S. 8/2, s. 193-209.

Öz

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren süregelen ve yazı ile kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına rağmen zihinsel etkinliklerin şekillendirilmesinde birincil derecede rol oynayan sözlü kültür düşüncesi, içinde bulunduğumuz modern kültür çağında da etkisini devam ettirmektedir. Bu durum da bilgi üretme ve aktarma biçimlerinin eski dönemlerde olduğu gibi günümüzde de sözlü kültür dairesi çerçevesinde tezahür etmesine neden olmaktadır. Zira doğruluğuna inanmak istediği ya da kendi değerleriyle örtüşen bilgiyi muhafaza eden toplum, internet kullanımının getirdiği post-hakikat çağı ile birlikte bu eğilimini modern kültür ortamında da sürdürmektedir. Bu bağlamda, sanatına hayranlık duyduğu şahsiyetler hakkındaki bilgileri muğlaklaştırarak kendine mal eden ve böylece anonimleştiren Türk halkı, modern kültür çağında da benzer davranışlar sergilemektedir. Nitekim Türk halkının Ferdi Tayfur adlı şarkıcıyı anonimleştirmeye başladığını iddia eden ve bunu kanıtlama amacı taşıyan bu çalışmada, sanal ortam derlemesi (netnografi) yöntemi kullanılmakla beraber çalışmanın verilerini sosyal medya paylaşımları oluşturmaktadır. Zira her gruptan bireyin bilgi ve düşünce üretmesine, ayrıca üretilen her içeriğe fikir belirtmesine imkân veren sosyal medyanın bu niteliği, bilginin kabulüne olan yaklaşımı bağlamında Anadolu insanının genel kanaatlerini yansıtmaya açısından oldukça işlevseldir. Bu kapsamda verilerin nitel doküman analiziyle tahlil edildiği çalışmada, Ferdi Tayfur'un memleketi, etnik kökeni, dünya görüşü ve desteklediği futbol takımı hakkındaki bilgilerin kullanıcılar tarafından kolektif bir şekilde ve kendi değerleriyle uyum sağlayacak biçimde çarpıtıldığı, değiştirildiği veya yanlış yorumlandığı tespit edilmiştir. Bu tutumun ortak beğeni ve hayranlıktan kaynaklandığı saptanan çalışmada, sanatçının anonimleşme sürecine girdiği ve Anadolu halkının psikososyal geçmişindeki alışkanlıklarını halen muhafaza ettiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonimlik, Modern kültür çağı, İkincil sözlü kültür, Post-hakikat, Ferdi Tayfur.

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını Creative Commons Atf-Gayriticari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

Abstract

The concept of oral culture, which has persisted since the earliest periods of human history and continues to play a primary role in shaping mental activities despite the spread of writing and mass communication tools, continues to exert its influence in the modern cultural era in which we live. This situation causes the production and transmission of knowledge to manifest within the framework of oral culture today, just as it did in earlier periods. Societies that wish to believe in the accuracy of information or preserve knowledge that aligns with their own values continue this tendency in the modern cultural environment, even in the post-truth era brought about by the use of the internet. In this context, the Turkish people, who appropriate information about personalities they admire by obscuring it and thus anonymizing it, exhibit similar behaviors in the modern cultural era. Indeed, in this study claiming that the Turkish people began to anonymize the singer Ferdi Tayfur and aiming to prove this, the virtual environment compilation method (netnography) was used, and the study's data consists of social media posts. This is because social media, which allows individuals from all groups to produce information and ideas and to express their opinions on all content produced, is highly functional in reflecting the general opinions of Anatolian people in terms of their approach to the acceptance of information. In this study, where data is analyzed through qualitative document analysis, it is determined that information about Ferdi Tayfur's hometown, ethnic origin, worldview, and the soccer team he supports is collectively distorted, altered, or misinterpreted by users in a way that aligned with their own values. The study found that this attitude stemmed from shared admiration and fanaticism, concluding that the artist had entered a process of anonymization and still preserved the habits of the Anatolian people's psychosocial past.

Keywords: Anonymity, Modern culture age, Secondary oral culture, Post-truth, Ferdi Tayfur.

Extended Summary

The thought of oral culture, which dates back to the early periods of human history, has maintained its influence on individuals and societies despite the use of writing in later ages and the widespread use of mass media and the internet. Even though even the most ordinary members of societies have been using writing in their daily lives for many years and the texts on the internet are composed in writing, the factors that remain from oral culture thought have played an active role in shaping mental activities. In a way, instead of fixing knowledge in writing, societies have preferred to entrust it to the dynamic structure of oral culture and keep it alive for generations. This situation has enabled the traditional techniques of producing and transmitting knowledge to survive in the modern cultural age, and thus the survival of knowledge-based ancestral tendencies. This attitude of the public, which anonymizes and thus creates its own truth by producing and disseminating information through oral culture and shaping it in its own world of reasoning, has merged on the same ground with the post-truth phenomenon that emerged as a result of the increase in the use of social media and its spread to the general public. The society, which already preserves the information that they want to believe to be true or that coincides with their own values, has started to implement this tendency more vividly in the modern cultural environment with the post-truth era.

In this context, the study claims that the people of Anatolia are attempting to anonymize the singer Ferdi Tayfur. Given that face-to-face communication has largely been replaced by social media in our era and people mostly express their personal thoughts on these platforms, the study utilized a virtual environment compilation, and its data was obtained from social media pages. Within this scope, the study examined posts and comments related to Ferdi Tayfur on social media which allow users to share content and express their opinions on shared content. False information about the artist that reflected common beliefs was analyzed and categorized with visuals.

According to the findings of the article, in the modern age of culture, where accessing accurate information is extremely time- and effort-efficient, Ferdi Tayfur is being anonymized by the Turkish people, who interpret information about him according to their own values and want to perceive the artist as idealized. Just as the people of Anatolia appropriated figures whom they admired for their art in the past, to their own region and way of thinking, in our era they are striving to identify the vocal artist Ferdi Tayfur with their own values. Even as centuries pass and the forms of communication that are fundamental to folklore change, the people's modes of thought remains the same. This is because the society of centuries ago and today's social groups carry the same cultural codes, which ensures that the same reactions emerge within the changing sociocultural life. The mentality that appropriated Karacaoğlan to different regions and the mindset that characterizes Ferdi Tayfur as being from Malatya, Adıyaman, or Mersin have remained the same, even after centuries have passed. At the same time, those who adapt Yunus Emre to different worldviews and those who accept Ferdi Tayfur as nationalist, Atatürkist, leftist, religious, or Kurdish are different generations of the same society who lived in different eras. The cultural code of the Turkish nation has remained so strong that even in football events, which are considered a separate value today, people try to isolate Ferdi Tayfur from others.

As a result, the Turkish people have embraced Ferdi Tayfur to such an extent that they consider him worthy of anonymity, refusing to dismiss even the smallest scrap of information about him and striving to make it their own. For anonymity, the highest rank a value can attain among the people, is achieved when sharp details

about it are smoothed over and become vague. That is why the Turkish people have added Ferdi Tayfur to their shared values, such as Karacaoğlan and Yunus Emre, and have begun to transform the reality of the information about him into a social truth with the seal of anonymity, rendering it unnecessary and invalid.

Giriş

Geçmişten bu yana Türk halkı, sanatına hayranlık beslediği kimi şahsiyetleri sahiplenme ve kendi değerlerine mâl etme gibi temayüller ortaya koymuştur. Sözelimi hakkındaki çeşitli söylentiler ve şiir parçaları nedeniyle Karacaoğlan; Adana, Gaziantep, Kırşehir, Mersin ve Erzurumlular tarafından kendi memleketlileri sayılmaktadır (Cunbur, 1973: VII). Aynı şekilde, birçok yerleşim biriminde mezarı bulunduğu iddia edilen Yunus Emre de kimilerine göre Sünni bir mutasavvıf iken bir kesime göre de Alevi-Bektaşî erenidir (Ocak, 2012: 186). Halkın içerisindeki çeşitli grupların, benimsediği kişileri anonimleştirme eğiliminin bir sonucu olan bu durumun temelinde, Jean-Noel Kapferer'in (1992: 19) de aktardığı üzere önem ve belirsizlik olgularının etkileşimli ilişkisi yatmaktadır. Yani toplumun önem ya da beğeni atfettiği şahsiyetler hakkındaki bilgiler ne kadar belirsizse anonimlik de sosyal gruplar içerisinde o denli etkili olmaktadır. Dolayısıyla Anadolu halkının anonimleştirme alışkanlığının temelinde, doğruluğu sorgulan(a)mamış veya sorgulanmaya ihtiyaç duyulmamış bilgiye (söylenti) inanma eğiliminin bulunduğu söylenebilir. Bir başka deyişle güvenilirliği doğrulanmamış olsa dahi bilgi, taşıdığı öneme göre halkın kolektif onayını almak koşulunu sağladığı ve böylece toplumsal hakikate evrildiği anda geçerli hale gelmektedir.

Anonimlik, birincil sözlü kültür dönemine özgü dinamiklerin bir araya gelmesiyle söz konusu olmuştur. Yazı ve matbaadan haberi dahi olmayan, zihinsel eylemlerin tamamen sözlü ortamda gerçekleştiği toplumlar nazarında, güç bela elde edilmiş bilginin hatırdan kalması ve sonraki kuşaklara aktarılması için iletişim ve tekrar en önemli unsurlardandır. Söz konusu topluluklarda düşünceler, tutucu zihniyete hapsedilerek tekrarlarla aktarılır. Çünkü yüksek sesle yinelenmeyen ve başkalarına sözlü iletişim yoluyla aktarılmayan bilgi yok olmaya mahkûmdur. Böylece topluluk içerisinde yayılmak suretiyle herkesin anımsayabileceği bilginin kavramsallaştırılması ve yüzyıllar boyunca yaşayabilmesi mümkün hale gelir (Ong, 2018: 49: 57). Dan Ben Amos'un (1983: 11) "gelenek örtüsü" adını vermiş olduğu bir katmanla ilk sahibinin kimliği de gizlenerek toplumsal süzgeçten geçen bilgi, anonimlik mührüyle hakikat olarak onaylanır. Dolayısıyla doğruluğu teyit edilmeksizin ve böyle bir ihtiyaca gereksinim duyulmaksızın toplulukça önemsenmiş her bilgi; toplumsal hakikat alanında kendisine yer bulmuş, halkın ortak malı haline gelmiş ve böylece folklorun ayırt edici niteliği olarak kabul edilen anonimlik liyakatine erişmiş olur.

Toplumlar, yazı ve matbaayla tanışmış ve yazıyı günlük yaşamda kullanmış olsa da birincil sözlü kültüre göre düşünme biçimi, modern kültür döneminde de devam etmektedir. Çünkü toplumların yazılı kültür çerçevesindeki düşünce sistemine kitlesel olarak aniden geçebilmesi mümkün olmadığı gibi zaten iletişimin bir başka biçimi olan yazı da sözlü iletişimin yerine geçemez (Goody, 2009: 128). Üstelik yazıyı söze dönüştürme işlevi taşıyan kitle iletişim araçlarının ortaya çıkması ve bu araçların toplumun geneline yayılmasıyla ikincil sözlü kültür dönemi başlamıştır (Ong, 2018: 74). Birincil sözlü kültür dönemine ait olan ve bilginin topluluk içerisindeki yayılma ve kabul edilme sürecine doğrudan etki eden anonimlik mührü, içinde bulunduğumuz internet çağında da söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla sosyal medya etkileşimleriyle tezahür eden elektronik kültür dönemi ile sözlü kültür çağı arasında hem bilginin aktarılış niteliği hem de doğruluğu sorgulanmamış bilginin hakikat şeklinde algılanması bakımından neredeyse hiçbir fark yoktur. Sosyal medyada her ne kadar yazılı metinler paylaşıyor olsa da sanal ağın interaktif yapısı metinleri yazılı kültür ortamından ayırmaktadır. Hatta iletişimin, çağımızda baş döndürücü bir hıza erişmesi, bu dönemi eskiye göre daha işlevsel kılmaktadır (Duman, 2019: 976). Çünkü internete erişme imkânı bulan

herkesin bilgi üretip yayabilmesi ve insanların özellikle sosyal medya aracılığıyla aşırı enformasyona maruz kalması, post-hakikat çağının başlamasına neden olmuştur. “Duyguların ve kişisel kanaatlerin belirli bir konu üzerinde kamuoyunu belirlemede rasyonel gerçeklerden daha fazla etkili olması durumu”nu (hakikatin önemsizleştirilmesi) tarif eden post-hakikat döneminde, dünyanın dijitalleşmesi sonucunda gerçek ile yalan/yanlış arasındaki çizgi kaybolmakta ve hakikat muğlaklaşmaktadır (Korkmaz, 2024: 265). Dolayısıyla modern kültür çağı, birincil sözlü kültür döneminin bilgi alışveriş yöntemleri ile düşünce tarzını ihtiva etmekte; bu da insanlığın modern dünya da dahi mit üretebilme olgusu çerçevesinde (bkz. Campbell, 2007) anonimleşmenin halen devam edebileceğini düşündürmektedir.

Bu bağlamda çalışma, Anadolu halkının, ses sanatçısı Ferdi Tayfur’u¹ (Turanbayburt) anonimleştirme gayreti içerisinde olduğunu iddia etmektedir. Çağımızda yüz yüze iletişimin yerini büyük oranda sosyal medyanın almış olması ve insanların şahsi düşüncelerini çoğunlukla bu platformda dile getirmesi sebebiyle çalışmada, sanal ortam derlemesi (netnografi) kullanılmış ve çalışmanın verileri sosyal medya sayfalarından temin edilmiştir. Bu kapsamda çalışmada, kullanıcıların içerik paylaşımlarına ve paylaşılan içeriklere düşüncelerini belirtmelerine imkân veren Youtube, Facebook, Instagram, X (Twitter), Tiktok, memurlar.net ve Ekşisözlük platformlarındaki Ferdi Tayfur ile ilgili paylaşımlar ve yorumlar² incelenmiş; sanatçı hakkında ortak kanaat içerikli gerçek dışı bilgiler görselleriyle tasnif edilerek çözümlenmiştir.

1. Anonimleş(ebil)en Şarkıcı: Ferdi Tayfur

Sanatını icra ettiği her dönemde gerek albüm satışları gerekse de konserlerine ve filmlerine gösterilen rağbet açısından Ferdi Tayfur, Türk halkının genelini beğenerek dinlediği şarkıcılardan biridir. Eserlerinde halkın kültürel kodlarına ve değerlerine yer veren sanatçı, köyden kente yapılan göçlerin yoğunlaşmış ve gecekondu yaşam şeklinin arttığı bir dönemde şarkılarını icra etmiş ve şarkıları, köy özlemi çeken varoşların yeni türküsü şeklinde algılanmıştır. Bilhassa *Çeşme* şarkısı; bu özelliğiyle Türk toplumu tarafından rağbet görmüş, sanatçının şöhreti yakalamasını ve manilere dahi konu olmasını sağlamıştır (Abalı, 2022: 35-43). Bunun yanında, toplumun kolektif beğenisiyle kurgulanmış ve dolayısıyla *folklor kokusu taşıyan (folkloresk)* şarkı ve filmleri ile Ferdi Tayfur (Abalı ve Doğan, 2024), herkesin hayatının herhangi bir döneminde şarkılarını dinlediği, eserlerinde kendi yaşamından bir şeyler bulabildiği sanatçılardan biri haline gelmiştir (Bayraktar, 2025: 858). Nitekim M. Öcal Oğuz’un (URL-1) ifadesiyle sanatçı; ozanlık ve âşıklık geleneğinin günümüzdeki yansımaları icra etmekte ve “Şenlik Baba”, “Sümmani Baba” örneklerinde de görüldüğü gibi halkın bilinçaltında mevcut olan “baba” ünvanına “Ferdî Baba” adıyla layık olmaktadır.

Türk halkının geneli tarafından beğenildiği ve eserlerinin kabul gördüğü, sanatçının ölümünden sonra icra edilen çeşitli etkinliklerden de anlaşılabilir. 2 Ocak 2025 tarihinde vefat eden sanatçı için Türkiye’nin birçok bölgesinde ve hatta yurt dışında mevlitler okutulmuş (URL-2), hayırlar yapılmıştır (URL-3). Hatta bazı okullar zil sesi olarak Ferdi Tayfur şarkılarını kullanmış (URL-4), belediye otobüsleri sanatçının fotoğraflarıyla süslenmiştir (URL-5). Kısacası ölümünün ardından Ferdi Tayfur anısına, eşine az rastlanır etkinlikler düzenlenmiş ve böylece halk, kolektif beğenisini kendine özgü yöntemlerle dile getirmiştir.

Anadolu halkının Ferdi Tayfur hayranlığının bir başka göstergesi, çalışmamızın da konusu olduğu üzere sosyal medya paylaşımlarıdır. Özellikle ölümünün ardından sanatçı, sosyal medyanın çeşitli platformlarında birçok paylaşımına konu olmuştur. Bu paylaşımlarda insanlar, sanatçı hakkındaki düşünceleri ve şarkılarının kendilerinde bıraktığı izlenimlerle

¹ Hayatı ve sanatı için bkz. URL-25.

² Çalışma kapsamındaki verilerin sayısı, örnek olması amacıyla sınırlı tutulmuştur. Daha fazla veri örneği için ilgili internet kaynaklarına başvurulabilir.

beraber Ferdi Tayfur'un çeşitli şahsi bilgilerine de yer vermişlerdir. Tutarsız içeriklere sahip ve doğruluğu teyit edilmemiş bu bilgiler; sanatçının memleketi, etnik kökeni, dünya (siyasi/dinî) görüşü ve tuttuğu futbol takımına dairdir. Söz konusu bilgiler tahlil edildiğinde, halkın Ferdi Tayfur'u kendi değerlerine mâl etme ve dolayısıyla anonimleştirme arzusu içerisinde olduğu açıkça görülebilmektedir.

1.1. Ferdi Tayfur'un Memleketinin Anonimleşmesi

Kolektif belleğinde, ülkece tanınmış ve kabul edilmiş kişileri anonimleştirme tortusu taşıyan bireyler, dijital kültür ortamında Ferdi Tayfur'u kendi memleketleriyle özdeşleştirme çabası içerisinde. Birincil sözlü kültürde mevcut olan folklorik atmosferin bir hatırası olarak bu çaba, post-hakikat etkisindeki sosyal medya paylaşımları ve bu paylaşımlara gösterilen reaksiyonlar kapsamında somut hale gelmiştir. Zira Adanalı olmasına rağmen sanatçıyı halk, paylaşımlarıyla kendi yöresine mâl etmeye çalışmaktadır. Ferdi Tayfur'u sahiplenen şehirlerden öne çıkan ikisi Malatya ve Adıyaman'dır.

Malatyalı ve Adıyamanlıların Ferdi Tayfur'u kendi şehirleriyle özdeşleştirmelerine sebep olabilecek husus, şarkıcının Malatya'daki bir konserinde sarf etmiş olduğu sözlere dayanmaktadır. "Ben Malatya'nın Besni kazasının Kahta köyünden Ferdi Tayfur... Atalarım Adana'ya Malatya'dan göç etmiş" (URL-6) şeklinde bir ifade kullanan şarkıcının bu sözleri, konserde bulunan ve sonrasında bu videoya erişim sağlayan Malatyalı ve Adıyamanlılar için Ferdi Tayfur'un kendi yörelerine ait meşhur bir şarkıcı olduğu noktasında reddedilemez bir kanıt haline gelmiştir.

Görsel 1 ve 2: Ferdi Tayfur'un Malatyalı ve Besnili olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-7).

Günlük yaşantısında sözlü kültürün düşünce biçimini taşıyan bireyler için sosyal medya, iletişimin ve bu nitelikteki bilgi alışverişinin devam etmesini sağlayan bir araç konumundadır. Bu kültür ortamında olaylara bakış açısı, rasyonellikten ve bilginin kaynağını bulup kontrol etme gibi kaygılardan uzaktır (Fidan, 2024: 363). Dolayısıyla "atalarım" ifadesiyle bilgiyi daha da soyutlaştırıp muğlaklaştıran şarkıcının, hitap ettiği gruba kendini kabul ettirme veya kitleyi coşkunluğa sürüklenme çabası içerisinde olabileceği, bu nedenle de kendisini Malatyalı/Adıyamanlı (Besnili, Kahtalı) olarak tanıtabileceği düşüncesini göz önünde bulundurmeyen bireyler; şarkıcının sözleri içerisinde geçen yerleşim birimlerini temel alarak Ferdi Tayfur'u memleketlisi olarak etiketlemiş ve bu bilginin yayılması yönünde paylaşımlar meydana getirmiştir. Söz konusu ifade bireyleri öyle etkilemiştir ki -sözün içeriği doğru bile olsa- Ferdi Tayfur'un diğer şehirlerden soyutlanma çabası dikkati çekmektedir. Bu çabanın belirtisi olarak sanatçının sözünde bir köy ismi olarak geçen Kahta, kullanıcılar tarafından ilçe olarak algılanmıştır.

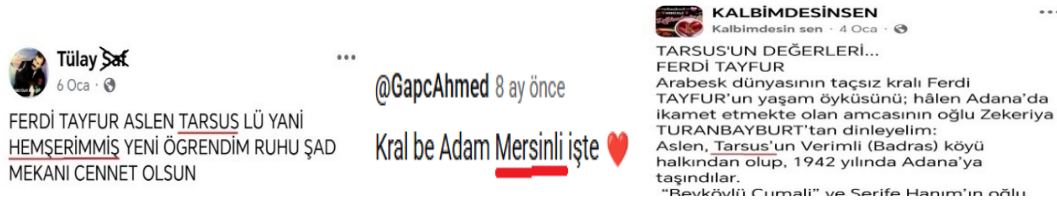
Görsel 3 ve 4: Ferdi Tayfur'un Kahtalı olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-17, URL-13).

Görsel 5 ve 6: Ferdi Tayfur'un Kahtalı ve Besnili olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-7).

Sözlü kültür döneminde düşünceyi hatırd tutma yöntemlerinden biri olan bilgiyi bireyselleştirmek, bilginin hatırd kalmasını sağlamaktadır. Çünkü bilgi, bireyin kendi yaşamına olan yakınlığıyla doğrudan ilişkilidir ve nesnel bilginin muhafaza edilmesi sözlü kültür toplumu için gereksizdir (Ong, 2018: 59). Bu bağlamda Anadolu insanı, bahsi geçen videoda icra edilen sözlerin içerisindeki yerleşim birimi adlarını göz önüne alarak Ferdi Tayfur'un Adıyamanlı (Besni, Kahta) ve Malatyalı olduğu kanaatine varmış; hatta edindiği bu bilgi kısıntısıyla yetinmeyip çeşitli eklemelerle mevcut bilgiyi öznellemiştir. Nitekim kendisinin belirtmediği, fakat kullanıcıların yakıştırdığı birtakım detaylar içeren bilgiler de (annesinin Sofrazlı ve babasının Yörük olduğu, ailesinin Adana'ya ırgatlık yapmak için göçtüğü ve sanatçının o yörede nasıl tanındığı vb.) halkın hayal dünyasıyla süslenmiş; böylece hakikat tamamen önemsizleştirilmiştir.

Ferdi Tayfur'un aslen nereli olduğu konusunda paylaşımlar üretilen bir başka şehir ise Mersin'dir:

Görsel 7, 8 ve 9: Ferdi Tayfur'un Mersinli olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-13, URL-17).

Malatyalı ve Adıyamanlıların kendi memleketlerine mâl etmeye çalıştıkları Ferdi Tayfur, aynı düşünce çerçevesinde bu kez de Tarsuslular tarafından sahiplenilmekte ve paylaşımlarda da görüldüğü üzere şarkıcının aslen Tarsus'un Bardas köyünden olduğu ifade edilmektedir. Sanatçının Malatyalı veya Adıyamanlı olduğu noktasındaki fikirlerin kaynağı kendi ağzından icra edilen sözlere dayandırılabilirken Mersinli olduğunu belirten bilginin kaynağı noktasında herhangi bir veri söz konusu değildir. Paylaşımlarda, bu bilginin Ferdi Tayfur'un amcaoğlu tarafından verildiği belirtilse de bununla ilgili hiçbir kanıt sunulmamıştır. Yalnızca bu paylaşımlar baz alınarak sanatçının memleketi konusunda kesin hükümler verilmiş; hatta kullanıcılar, sanatçıyı hemşehrileri olarak nitelemişlerdir.

1.2. Ferdi Tayfur'un Etnik Kökeninin Anonimleşmesi

Anadolu halkının Ferdi Tayfur'u anonimleştirme eğilimine bir örnek de sanatçının etnik kökeni hakkındaki düşünceler verilebilir. Sanatçı; röportaj, katıldığı televizyon/radyo programı ya da buna benzer platformlarda etnik kökenine dair herhangi bir bilgi vermiş olmamasına rağmen bazı kullanıcılar, kendisinin Kürt kökenli olduğuna dair çeşitli paylaşımlarda bulunmuşlardır.

Görsel 10, 11 ve 12: Ferdi Tayfur'un Kürt kökenli olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-7, URL-19.)**Görsel 13, 14 ve 15:** Ferdi Tayfur'un Kürt kökenli olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-13, URL-17, URL-7).

Sözün sabitleştirilemediği ve yazı kültürünün gelişmediği bir toplumda, çözümleyici bir inceleme yapmak mümkün değildir. Bundan dolayı sözlü kültürün etkin olduğu düşünce sisteminde bilgiler, kümelenerek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek hatırdaki kalabilir (Ong, 2018: 55). Böylece sözlü kültür düşüncesinin egemen olduğu toplumlarda mevcut bilgiler arasında ilişkiler kurma, temel muhakeme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, önceki bölümde izah edildiği üzere Ferdi Tayfur'un Adıyamanlı kabul edilmesi, bir başka yanıltıcı bilginin doğmasına zemin hazırlamıştır. Nitekim sosyal medya kullanıcıları, -söz konusu bölgedeki Kürt kökenli vatandaşların yoğunluğu göz önüne alınarak- sanatçının da Kürt olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Bir başka deyişle sözlü kültür ortamının düşünce biçimine uygun olarak bilgileri yorumlamak ve ilişkilendirmek suretiyle yeni bir bilgi meydana getirmişlerdir. Bu da Anadolu insanının Ferdi Tayfur'la aynı etnik kökene sahip olma inancını pekiştirdiğini göstermektedir. Çünkü post-hakikat çağında, bilgilerin doğruluğu mühim değildir; önemli olan bu bilginin duygu ve inançlarla eşleşmesi ve bireyi zihinsel anlamda tatmin etmesidir (Fidan, 2024: 363). Zira bilginin doğruluğu öylesine önemsizleştirilmiştir ki paylaşımlarda ve yorumlarda, Ferdi Tayfur'un sarf etmediği sözler onun ağızından aktarılmış; bazı gazetecilerin de adı verilerek bilgiye bir alt yapı hazırlanmıştır.

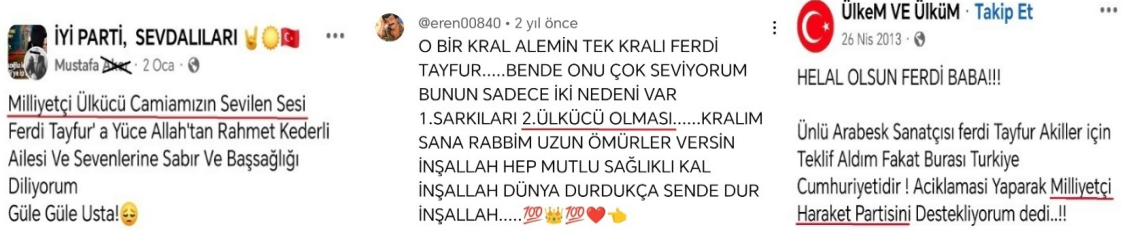
1.3. Ferdi Tayfur'un Dünya (Siyasi, Dinî) Görüşünün Anonimleşmesi

Yazılı düşünce sisteminin gelişmediği toplumlarda yeni bir bilgi edinmiş olmanın verdiği coşku, birey ile bilinen şey arasında duygudaşlığın başlamasına neden olur. Bu da bilgiyi edinenin, bildiği şeyle kendisini özdeşleştirmesini ve ona yakınlaşmasını sağlar (Ong, 2018: 62). Bu bağlamda Anadolu halkı, herhangi bir platformda -siyasi sayılamayacak birkaç söylemi dışında- politik görüşünü açıklamamış olan Ferdi Tayfur'u kendi dünya görüşüyle örtüşüren çeşitli paylaşımlar meydana getirmiştir. Hatta bir röportajında siyasetin başka bir ortam olduğunu ve kendisinin yalnızca hukuka ve adalete inandığını belirten sanatçı (URL-20), Anadolu insanının anonimleştirme çabasının doğrudan öznesi haline gelmiştir. Bu görüşlerden ilki milliyetçiliktir.

Görsel 16 ve 17: Ferdi Tayfur'un milliyetçi dünya görüşüne mensup olduğunu görselleştiren paylaşımlar (URL-8).

Dijital ortam, post-modern görsel kültürün bir parçasıdır ve bu özelliği, bireyin akıl yürütme sürecinde doğrudan etkilidir. Birey, görsellerle donatılmış dijital mekânlarda yer alan imgelemlerle duygu ve düşüncesi arasındaki çizginin farkında olmayabilir. Böylece

toplulukların kolektif akıldan dijital akla geçişi gerçekleşmekte; bu da bireyin hakikat ile olan bağı kopararak bilginin doğruluğunu göz ardı etmesine neden olmaktadır (Özdemir, 2021: 13). Bir başka deyişle bireyler için görülen şey, inanılması gereken şeydir. Bu bağlamda, dünya görüşünün Türk milliyetçiliği yahut Turancılık olduğu ile ilgili kayda değer herhangi bir beyanı olmamasına rağmen Ferdi Tayfur, bu yöndeki paylaşımlara konu olmuştur. İçerik üreticileri, konserlerindeki anlık görüntülerinden alınan ya da kendi oluşturmuş oldukları paylaşımlarla sanatçı hakkındaki kanaatlerini topluma yansıtmışlardır. Böylece bu görüş etrafında birleşenler nazarında Ferdi Tayfur, milliyetçilik ekseninde yer alan bir sanatçıdır.

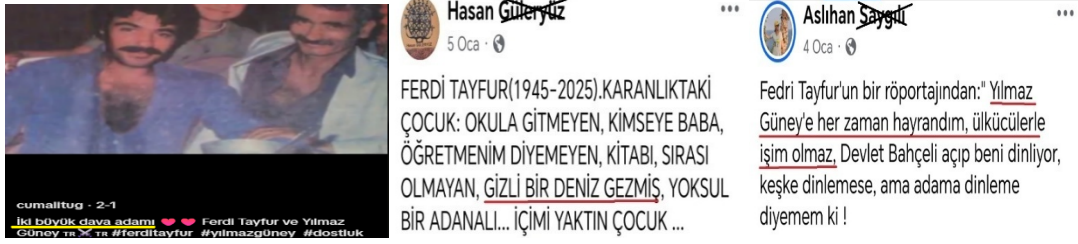
Görsel 18 ve 19: Ferdi Tayfur'un milliyetçi dünya görüşüne mensup olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-8, URL-14).

Görsel 18 ve 19: Ferdi Tayfur'un milliyetçi dünya görüşüne mensup olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-14, URL-8).

Modern çağın getirmiş olduğu bilgi aktarımı, insanların çok fazla bilgiyle karşılaşmasına ve neticesinde kendi inançlarına ya da doğru bildiklerine daha katı bir tutum sergilemesine yol açmıştır. Ayrıca, bilgilenme süreci sürekli ve çeşitli kanallardan gerçekleştiği için çağımızın insanı bunları takip edecek vakit bulamamakta ve inançlara olan katılık daha da pekişmektedir (Korkmaz, 2024: 268). Dolayısıyla farklı sosyal medya platformlarının tümünde de rastlanan bilgi, “gerçek olmasaydı yeniden karşılaşılmazdı” (Fidan, 2024: 266) düşüncesiyle doğruluğuna teyit gerekmezsin tüketilebilmektedir. Ferdi Tayfur'un milliyetçi bir dünya görüşüne sahip olduğu bilgisi de post-hakikat çağı etkisindeki sosyal medyada ardı ardınca paylaşılmış ve gerçekliği herhangi bir denetimden geçmeden toplumsal bir hakikat haline gelmiştir. Hatta sarf etmediği sözler, sanatçıya söylenmiş; desteklediği iddia edilen siyasi partinin adı bile kanıt olarak sunulmuştur.

Ferdi Tayfur'un dünya görüşüyle ilgili anonimleşme sürecinde olan bir diğer bilgi ise kendisinin sol düşünceye yakın olduğudur. Konuyla ilgili hiçbir ifadesi bulunmamasına rağmen bu bilginin ortaya çıkmasına kaynaklık edebilecek iki husus mevcuttur. İlki, sanatçının sol görüşlü olarak bilinen Yılmaz Güney ile olan fotoğrafı ve ikilinin fotoğraftaki samimi görüntüsüdür (Görsel 20). Sonradan verdiği röportajda sanatçı, bu fotoğrafı Yılmaz Güney'in oğlunun sünnet töreninde çekildiğini ifade etmiştir. İkinci husus ise Ferdi Tayfur'un bir röportajında “Babam beni okutsa (sol görüşlü öğrenci hareketinin lideri) Deniz Gezmiş gibi olurum” cümlesini kullanmasıdır (URL-21). Görüldüğü üzere her iki husus da bir kimsenin siyasi görüşüne kanıt oluşturabilecek herhangi bir içeriğe sahip değildir. Fakat post-hakikat çağına mahkûm toplumlar için bu bilgiler, belirli bir grup nazarındaki genel kanaatin oluşması için yeterlidir.

Görsel 20, 21 ve 22: Ferdi Tayfur'un sol görüşlü olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-17, URL-9.)

Sosyal medya, insanların farklı bakış açılarından, karşıt dünya görüşlerinden ya da alternatif bilgi kanallarından daha az haberdar olmalarını sağlamaktadır. Bireyler, sosyal medyada iken kendileriyle benzer görüşlere sahip diğer insanlarla bir arada ve adeta karşıt düşüncelerden tecrit edilmiş odalarda bulunmaktadır. Çünkü çoğu kullanıcı, kendi görüşüne benzer kişi ya da sayfaları takip etmekte ve böylece gerçeklik algısı kendi düşünceleri çerçevesinde oluşmaktadır (Taş ve Taş, 2018: 193). Bundan dolayı sanal iletişim ortamlarında etkileşimde bulunanların bir bölümü için Ferdi Tayfur, milliyetçi bir dünya görüşüne sahipken başka bir kısmın oluşturduğu gruplar nazarında da -yukarıdaki paylaşımda yer alan ifadeyle- sol görüşlü akımın *dava adamı*dır. Sanatçının “solcu” nitelendirmesi dijital ortamlarda öyle yaygınlaşmıştır ki daha uç siyasi topluluklar tarafından da sahiplenilmesi söz konusu olmuştur.

Görsel 23, 24 ve 25: Ferdi Tayfur'un sol görüşlü olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-14, URL-9, URL-24).

Sosyal medyada üretilen yeni nesil metinler, sözlü kültür unsurlarında olduğu gibi kalıp ifadeler ve popüler temalar çerçevesinde kurgulanmaktadır. Söz konusu kalıplar ve temalar ise siyasi ya da dinî görüş gibi zıt ve insanları kutuplaştırıcı bireysel temayüllere sevk etmektedir (Duman, 2019: 976). Bu kapsamda, yukarıdaki paylaşımlarda sunulan “Küba bayrağı”, “68 kuşağı” ve “komünist manifesto” göstergeleri; Ferdi Tayfur ile sosyalist/komünist dünya görüşü arasında doğrudan bir bağ kurulmasına ve sanatçı hakkındaki temayüllerin pekiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Zira paylaşımları oluşturanlara göre Ferdi Tayfur, şarkılarında aşırı sol grupların ideolojilerini dile getirmekte ve bu gruplar tarafından daha çok sevilmektedir.

İkincil sözlü kültür ortamının temel bileşenlerinden biri olan post-hakikatte esas amaç, nesnel veriler kullanmadan ve kitlelerin duygularına seslenerek onları doğru ya da yanlış birtakım şeylere inandırmaktır. Toplumun sorgulayıcı düşünceye sahip grupları yerine rasyonel düşünmede güçlük çeken kesimlerine hitap edilen sosyal medyada insanlar, hiçbir şeye bağlı kalmaksızın bilgiyi yorumlayabilmekte ve bu sebeple yanlış yorumlanmış bilgi kümeleri etrafında birikebilmektedir (Özdemir, 2021: 18, 21). Sözelimi bir röportajında “Atatürk öyle bir intiba bırakmış ki sen unutursun ama dünya unutmaz” (URL-20) şeklindeki sözleri dolayısıyla Ferdi Tayfur'un dünya görüşü, sosyal medyadaki kişi ya da gruplar tarafından kendi algıları çerçevesinde tahayyül ettikleri Atatürkçülük biçiminde yorumlanmıştır.

Görsel 26, 27, 28 ve 29: Ferdi Tayfur'un Atatürkçü olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-10, URL-14).

Grupları herhangi bir iddiayı inandırmak için tekrar önemlidir. Her türlü denetimden ve ispattan uzak olguların toplumca gerçek olarak algılanması ancak sık sık tekrar edilmesiyle mümkün hale gelir. Her tekrar edilğinde benzer yöntem ve sözler kullanılır ki iddia edilen şey, bir zaman sonra toplumun bilinçaltına inerek yerleşir. İddia yinelenedikçe ilk olarak kim tarafından dile getirildiği unutulur ve tekrar edilen bu söz mutlak hakikat şeklinde kabul edilir. Çünkü toplumsal belleğin önemli etmenlerinden biri olan mitik düşüncenin yerini günümüzde politik düşünce almıştır. Zira mitik düşünce gibi politik düşünce de inanca dayalı kitle psikolojisinden güç almaktadır (Enveri, 2019: 129). Bu bağlamda Ferdi Tayfur'un yukarıdaki sözleri, belirli bir topluluk nazarında politik düşüncenin kaçınılmaz müdahalelerine maruz kalmış; neticesinde sanatçının devrimci, halkçı, laik ve siyasi iktidara muhalif olduğu ve bu nedenle toplum tarafından sevildiği yargısı ortaya konmuştur. Bir başka deyişle söz konusu düşünce etrafında birikmiş olanlar, Ferdi Tayfur'a olan beğeni temelli tutumuna kolektif bir gerekçe üretmişlerdir.

İnternet ortamında ve özellikle sosyal medya platformlarında, bilgi yayılım sürecinin baş aktörleri sanal otoritelerdir. Bu da çoğu durumda, bilginin farklı uzmanlıklar tarafından yorumlanıp içerik oluşturulmasına ve çoklu ortama aktarılmasına neden olmaktadır. Bilgilerin sanal ortamda farklı uzmanlık alanlarındaki kişilerce oluşturulması ise yanlış otoriterin onaylanması sorununu doğurur. Böylece dijital ortamda doğruluğu sorgulanmamış pek çok bilgi, toplumun hakikat algısını yanıltabilecek içeriklerle donatılmaktadır (Özdemir, 2021: 15). Sosyal medyada, Ferdi Tayfur'un dinî yaşantısıyla ilgili oluşan genel kanaat de bu nitelikleri haizdir.

Görsel 29 ve 30: Ferdi Tayfur'un dinî yaşantısına dair toplumu yönlendirme amacı taşıyan paylaşımlar (URL-17, URL-18).

Bilginin gerçeklikle olan ilişkisi, söz konusu bilgiyi üreten kişinin niteliğiyle doğru orantılıdır. Sözgelimi inanç unsurunun sosyokültürel hayatı doğrudan ve birinci derecede etkilediği sözlü kültür düşüncesinde, mit ve efsane gibi çeşitli anlatılara inanılması bu doğrultudaki bilgiyi aktaranın toplum nazarındaki kutsal algısından ileri gelmektedir (Duman, 2019: 975). Sosyal medyada ise bilgiyi üretenler, genellikle geniş kitlelere erişebilen sayfaların

yöneticileridir. Dolayısıyla bir sosyal medya yöneticisinin kendine özgü fikriyle oluşturduğu yanıltıcı ya da gerçekliği ispat edilmemiş bir bilgi, anında diğer kullanıcıların da inandığı sanal bir hakikat haline gelebilmektedir. Çünkü internet ortamında herhangi bir kişinin dahi bilgi üretebilmesinin getirdiği enformasyon kirliliğinin farkında olmayan bireyler için sosyal medya, bilgilerin güvenilirliğinin sorgulanmasına gereksinimin olmadığı platformlardır. Bu bağlamda, yukarıdaki görsellerde de görüldüğü üzere sosyal medyada dinî içerikli konuşmalar yapmak ve yeri geldiğinde kesin yargılar bildirmek suretiyle kitleleri yönlendirme amacı ve vasfı taşıyan kişilerin Ferdi Tayfur hakkında sarf ettiği sözler, kullanıcılar tarafından şarkıcının benimsenmesi noktasında olumlu bir etki yaratabilmektedir.

Görsel 30, 31, 32 ve 33: Ferdi Tayfur'un dinî yönünün kuvvetli olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-14, URL-15).

Düşüncenin sözlü kültür çerçevesinde şekillenmiş olduğu zihinlerde, kişiliklerin düz olması beklenir; bir başka deyişle karakter yapısı tek boyutludur ve bu zihinler, başka tür kişilik yaratmayı bilemez. Bundan dolayıdır ki toplumların sözlü kültür geçmişinde yaratmış olduğu anlatılarda, bilginin akılda kalıcılığını sağlayan tipleşmiş kahramanlar bulunur (Ong, 2018: 178). Modern kültür çağının dijital ortamında da durum benzerdir. İçeriklerin yaratılması, aktarılması ve algılanmasındaki bilişsel süreçlerle folkloru yaratan süreçlerin neredeyse aynı olması nedeniyle folklorik düşünce ile teknolojik düşünce arasında özdeşlik bulunmaktadır (Gülüm, 2020: 45). Nitekim sosyal medya kullanıcıları, adeta folklorik bir kahraman olarak niteledikleri Ferdi Tayfur'un, yalnızca ekranlara yansıyan tarafını göz önünde bulundurarak dinî yönünün kuvvetli olduğu ve hatta bu sebepten dolayı kutsal sayılan bir günde öldüğüne dair tespitler yapmıştır. Bir başka deyişle kolektif zihninde tek boyutlu kahraman modeline aşına olan Anadolu insanı, Ferdi Tayfur'u dinî açıdan ideal bir tip haline getirmiş ve hatta özel yaşantısına dair teyit dahi edilemeyecek bazı spesifik bilgileri (sigara, alkol tüketimi) kendisiyle özdeşleştirmiştir.

Ferdi Tayfur'un dinî kanaatlerinin halkın genel kabullerine göre yorumlanmasında, sanatçının bir televizyon programında ilahi okuması ve "Al beni de asker eyle sevenlerin ordusuna" şeklindeki şarkı sözünü "Al beni de asker eyle Muhammet'in ordusuna" biçiminde değiştirerek icra etmesi etkili olmuştur (URL-22). Toplumun geneli tarafından beğenilme arzusunda olan ve bu sebeple halkın ortak kanaatlerine göre ekranlarda kendini gösterebileceği ihtimali bulunan bir sanatçının, yalnızca bu eylemi kriter alınarak dinî yaşantısı hakkında genelleme yapmak, ancak post-hakikat çağındaki toplulukların bir eylemi olabilir. Çünkü bu düşünüş tarzı, insanların tek boyutlu karakter yapısı taşıdıkları fikrine odaklanır.

Gk Fatih Hakan
4 Oca · 🌐
Mor güllerin kokusuna yattım gönül uykusuna
Al beni de asker eyle Muhammed' in ordusuna

Ferdi Tayfur milliyetçi ve inançlı bir insandı.

Necip Demir · Takip Et
5 Oca · 🌐
! #GÜNCEL: Sekülerlerin Ferdi Tayfur'u
neden sevmediği, solcu kanallarda vefatının
arkasından neden iğrenç yorumlar
yapıldığına sebebi belli oldu.

Rahmetli daha önce Taleal Bedru adlı ilahiyi
seslendirmiş.

Görsel 34 ve 35: Ferdi Tayfur'un dinî yönünün kuvvetli olduğunu iddia eden paylaşımlar (URL-10).

Gerçekliği sorgulanmamış ve onaylanmaya dahi gereksinim duyulmamış bilgilerin hakikat şeklinde algılanmasına etki eden hususlardan biri de bilginin toplumsal çevrede gördüğü kabuldür. Sosyal bir varlık olan insan, özellikle inanma ile ilgili konularda, mensubu olduğu toplumsal çevrenin genel kabullerine uyum sağlama eğilimindedir. Toplumun çoğunluğunun inançlarına veya varsayımlarına duyarlı olan birey, karşılaştığı herhangi bir bilgiye yapıştırdığı hakikat damgasını sosyal çevresinin genel yargısına göre belirler. Sözelimi, mensubu olduğu topluluk tarafından anlatılan ve inanılan bir söylentinin bireye tesiri, sosyal çevresindeki kabul edilmişlik düzeyiyle doğru orantılıdır. Bir başka deyişle söylentiyi ne kadar çok kişi zikrederse birey de bunun içeriğine o denli inanmak durumunda kalır. Dolayısıyla yazıdan önceki dönemlerde toplumların tek kitle iletişim aracı olan söylenti, kulaktan kulağa yayılmak suretiyle bilginin şöhret kazanmasında oldukça işlevsel hale gelmiştir (Kapferer, 1992: 11) Bu doğrultuda bir sosyal medya kullanıcısının, Ferdi Tayfur'un dinî yönünün kuvvetli olduğuna dair paylaşımlara defalarca şahit olması, bu söylentinin doğruluğuna inanmasını o denli kolaylaştırmaktadır.

1.4. Ferdi Tayfur'un Desteklediği Futbol Takımının Anonimleşmesi

Modern kültür çağında Ferdi Tayfur, desteklediği futbol takımı açısından da toplum tarafından anonimleştirilme gayreti içerisinde. Ülkemizde, sadece spor faaliyeti değil aynı zamanda bir kutuplaşma zemini olarak algılanan ve kendine özgü kültürel bir değer şeklinde kabul edilen futbol etkinlikleri kapsamında sanatçı hem ulusal hem de bölgesel futbol takımlarıyla özdeşleştirilmiştir. Özellikle vefatının ardından yapılan paylaşımlarda, sanatçının Galatasaray, Fenerbahçe, Adanaspor ve Adana Demirspor takımlarının bir taraftarı olduğu vurgulanmaya çalışılmaktadır.

Anonimleştirme çabasının çağımızdaki yansımalarından biri olduğunu düşündüğümüz bu eylem, toplumların üstünlük kurma içgüdüsünden ileri gelmektedir. Çünkü geçmişten günümüze sözlü gelenekte bilgi, insanların mücadelecî yaşantısının izlerini taşır. Bu düşünce sisteminde bilgi, mücadele ortamının dışına çıkamaz ve üstünlük sağlama ruhuyla teşkil olunmuş sözlü kültürde fanatikliğe varan övgü esastır (Ong, 2018: 60-61). Nitekim bir şarkıcıya beslenen hayranlık ile bir futbol takımının fanatikliği arasında belirgin bir farkın olduğu söylenemez. Birey hem şarkıcıya hem de futbol takımına keskin bir bağlılıkla bağlıdır. Dolayısıyla toplumun çoğunluğu tarafından kabul görmüş bir sanatçıyı kendi futbol takımına mâl etme gayreti, mücadelecî sözlü düşüncenin post-hakikat çağındaki yansımından başka bir şey değildir. Bu bağlamda, futbol takımlarından Galatasaray'ı desteklediğine yönelik açıklamaları (URL-23) bulunmasına rağmen Fenerbahçeli taraftarların, Ferdi Tayfur'u kendi takımlarının adıyla anma çabası içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Sanatçıyı sahiplenen taraftarların, böylece rakip takım taraftarlarına üstünlük kurma gayreti içerisinde olduğu söylenebilir.

Görsel 36: Ferdi Tayfur'un Fenerbahçeli olduğu noktasında toplumu yönlendirme amacı taşıyan paylaşım (URL-11).

Yanılıcı bir haberin gerçek olarak algılanabilmesi için doğruymuş gibi kurgulanması ve hakikati yansıtır şekilde görünmesi gerekmektedir. İnternet kullanıcılarının duyularına ve duygularına seslenebilecek her şey beklenen formatta hazırlanmalıdır. Çünkü gerçek ya da yanılıcı haberler, internet ortamında kendi önyargısıyla hareket eder (Korkmaz, 2024: 264). Ferdi Tayfur'un Fenerbahçe futbol takımını desteklediği yönündeki paylaşımlar da kitlelerin önyargısına hitap edecek şekilde kurgulanmıştır. Görsellerde, oğluyla birlikte sanatçının bir fotoğrafına yer verilmiş ve fotoğrafın hemen üzerine kendisine ait olmayan sözler yerleştirilerek bu paylaşımı ilk defa oğlunun yaptığı izlenimi yaratılmıştır. Böylece zihinsel eylemlerini, görsellerle desteklenmiş sözlü kültür düşüncesiyle gerçekleştiren kitleler için sanatçının Fenerbahçeli olduğu bilgisi en yakınının şahitliğiyle ve çürütülemez kanıtlarla ispatlanır hale gelmiştir. Çünkü içeriklerin icra edildiği paylaşım ortamları, Fenerbahçelilerin yoğun olduğu sosyal medya sayfalarıdır. Taraftar gruplarını yönlendirebilme ve etkileyebilme yetisine sahip bu sayfaların paylaşımları, diğer kullanıcıların inanırlık düzeyinin belirlenmesinde önemli roller oynamaktadır.

@AsumanÇınar 4 ay önce
İşte fenerbahçem işte ferdi baba

@mehlikawlegg 4 ay önce
ADAM ŞAMPİYONLUK GÖREMEDİ 😞 YAZIKLAR
OLSUN FB

erhanYıldırım 18h
O bir FENERBAHÇELİYDİ çünkü ben şahitim çok eskiden başka bir yerde söylediğimde bende şahit olmuştum ferdi Tayfur Fenerbahçe taraftarıydı
Yanıtla

Görsel 37, 38 ve 39: Ferdi Tayfur'un Fenerbahçeli olduğu iddia eden paylaşımlar (URL-15, URL-16).

Sosyal medyada, Ferdi Tayfur'un Fenerbahçeli olduğu yönündeki içeriklerin yanında, memleketinin iki önemli takımı olan Adanaspor'u ve Adana Demirspor'u desteklediği bilgisini içeren paylaşımlar da söz konusudur. Bir başka deyişle ulusal çapta tanınan sanatçıyı bu iki takımın taraftarı da kendi kulüplerine mâl etme çabası gütmektedir. Ferdi Tayfur'un konuya dair tek açıklaması, katıldığı bir programdaki "Birinci lige çıktığından dolayı Adana Demirspor'u tutuyorum, diyelim" (URL-16) şeklindeki sözleridir. Esasında, diğer taraftarların tepkisinden çekindiği için böylesine geçiştirici bir cevap verdiğini de itiraf eden Ferdi Tayfur'un bu sözü, Adana Demirsporlular için yeterli bir kanıt haline gelmiştir.

Görsel 40, 41 ve 42: Ferdi Tayfur'un Adana Demirsporlu olduğu iddia eden paylaşımlar (URL-12, URL-16, URL-17).

Öte yandan, Adanasporlu taraftarlar ise Ferdi Tayfur'un kendi takımlarını desteklediği yönündeki paylaşımlarını görsellerle daha inanılır hale getirmeye çalışmışlardır. Nitekim

yanıltıcı içerikli paylaşımların inanırılık seviyesini yükselten görsellerdir. Manipüle edilmiş ya da bağlamından tamamen farklı bir şekilde kullanılmış bu görseller, yanlış bilgi içerseler dahi gerçeklik statüsü açısından son derece işlevseldir (Taş ve Taş, 2018: 196). İnsanın okuma eyleminden ziyade anlık görme duyusuna hitap eden görüntüler, yanıltıcı bilginin bireyler tarafından gerçek olarak algılanmasında birincil derecede rol oynar. 1981 yılında Adanaspor balosuna katılmış olduğunu içeren bir haberden (URL-12) başka konuyla ilgili herhangi bir veri olmamasına rağmen Ferdi Tayfur, yanlış bağdaştırılmış görsel paylaşımlara konu olmuş ve kitleler, bu görseller nedeniyle kesin bir yargıya varmıştır.

Görsel 43, 44, 45 ve 46: Ferdi Tayfur'un Adanasporlu olduğu iddia eden paylaşımlar (URL-12).

Sözlü kültürde bilgi, incelikli ve bilimsel soyut kategorilerle incelenemediğinden bilgiyi saklamak, düzenlemek ve aktarmak için insan etkinliklerinin konu edildiği öyküleyici anlatılar meydana getirilir (Ong, 2018: 165). Bu öyküleyici anlatılar, aynı zamanda inanç temelli tutumları da pekiştirmektedir. Yaşanmış bir olay izlenimi atfedilen ve bu şekilde tahkiye edilen anlatılar sayesinde, bilgi muhafaza edildiği gibi metin içerisindeki duygu, değer veya düşünceler de sonraki kuşaklara aktarılır ve bunlara inanılması sağlanır. Sanatçının Adanasporlu olduğu fikri de benzer bir yöntemle kullanıcılara aktarılmaktadır. Söz konusu takımın turuncu formasını andıran bir fotoğrafının yanında öyküleyici bir anlatıma konu edilmiş, kendisine ait olmayan sözlerle bağdaştırılmış olan Ferdi Tayfur, böylece Adanaspor'a mâl edilmeye çalışılmaktadır.

Sonuç

Doğru bilgiye erişmenin zaman ve zahmet açısından son derece tasarruflu olduğu modern kültür çağında Ferdi Tayfur, hakkındaki bilgileri kendi değerlerine göre yorumlayan ve sanatçıyı idealize ettiği gibi algılamak isteyen Türk halkı tarafından anonimleştirilmektedir. Geçmişte sanatına hayranlık duyduğu şahsiyetleri kendi yöresi ve düşüncesine mâl eden Anadolu insanı, içinde bulunduğumuz çağda bu kez de ses sanatçısı Ferdi Tayfur'u kendi değerleriyle özdeşleştirme gayretindedir. Çağlar geçse ve folklorun temel dinamiklerinden olan iletişim biçimleri değişse de halkın düşünce sistemi aynı kalmıştır. Çünkü yüzyıllar öncesinin toplumu ile günümüz sosyal grupları aynı kültürel kodları taşımakta ve bu da değişen sosyokültürel yaşam dâhilinde aynı reaksiyonların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Zira Karacaoğlan'ı farklı yörelere mâl eden zihniyetle Ferdi Tayfur'u Malatyalı, Adıyamanlı veya Mersinli olarak niteleyen düşünce asırlar geçmiş olsa da aynı kalmıştır. Bununla birlikte Yunus Emre'yi farklı dünya görüşlerine uyarlayanlar ile Ferdi Tayfur'u milliyetçi, Atatürkçü, solcu, dindar veya Kürt kabul edenler aynı toplumun farklı çağlarda yaşamış nesilleridir. Türk milletinin bu kültürel kodu öylesine sağlam kalabilmiştir ki günümüzde ayrı bir değer olarak

kabul edilen futbol etkinliklerinde dahi insanlar, Ferdi Tayfur'u -bir nevi kıskanarak-diğerlerinden soyutlamaya çalışmaktadır.

Geleneksel kültür ortamında anonimleşme süreci, yüzyılları alan bir zaman diliminde tezahür etmişken modern kültür çağında ise bu süreç birkaç hafta içerisinde başlamıştır. Özellikle ölümünden sonraki kısa bir zaman içerisinde Ferdi Tayfur, bahsi geçen toplulukların sanal ortamlardaki paylaşımlarıyla ortak kanaatlerin merkezinde konumlandırılmıştır. Hem ölümün getirdiği anlık popülerite hem de modern çağın post-hakikat nitelikleri, Ferdi Tayfur'u kendi değerleriyle birlikte anmak ve bunu duyurmak isteyenler için bir fırsat olmuştur. Böylece anonimleşme olgusunun doğal süreçleri sosyal medyada daha kısa sürmesine rağmen geniş bir kitleyi etkisi altına almıştır. Çünkü sözlü kültür düşüncesinin bir gereği olan üstünlük kurma gayreti, modern kültür ortamında etkisini devam ettirmektedir. Halk içerisindeki gruplar, Ferdi Tayfur'un kendi değerlerinin bir üyesi olduğunu daha yüksek sesle, daha geniş kitlelere duyurmak istemişler ve böylece ortaya çıkan bilgi kirliliği arasında, sanatçıyla ilgili istenilen bilgi bağlamından kopartılıp yayılmıştır.

Sonuç olarak Türk halkı, hakkındaki en küçük bilgi kırıntısını dahi yok saymayıp bununla kendine mâl etmeye çalıştığı Ferdi Tayfur'u anonimliğe layık görece kadar benimsemiştir. Zira bir değer halk arasında ulaşabileceği en yüce merteye ulaşmasıyla gerçekleşir. O yüzdendir ki Türk halkı, Karacaoğlan ve Yunus Emre gibi ortak değerlerine Ferdi Tayfur'u da eklemiş ve hakkındaki bilgilerin gerçekliğini gereksiz ve geçersiz kılarak anonimlik mührüyle toplumsal hakikate dönüştürmeye başlamıştır. Elbette bu dönüşüm, birincil sözlü kültür çağındaki gibi doğal süreçlerin tamamen gerçekleşmesiyle sona ermeyecektir. Fakat her türlü hakikatin en sıradan insanlara dahi sirayet edebildiği modern kültür çağında, Ferdi Tayfur'un toplum tarafından "arzu edildiği gibi" algılanması, anonimlik mührünün halen geçerli olduğunu ortaya koymakta ve Türk halkının psikososyal geçmişini anlayabilmede önemli ipuçları sunmaktadır.

Kaynakça

- ABALI, İsmail (2022). "Sosyokültürel Hayatta Ferdi Tayfur ve Çeşme Şarkısı", *AVRASYAD*, S. 33, s. 31-58.
- ABALI, İsmail ve DOĞAN, Oğuz (2024). "Arabesk Bir Folkloresk Midir? Arabesk Şarkı ve Filmlere Halkbilimsel Bir Yaklaşım", *10. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri-Müzik Oyun Eğlence*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- BAYRAKTAR, Muhammet Mustafa (2025). "Türk Arabesk Müziğinde Kültürel ve Ahlaki Temaların Din Eğitimi Bağlamında Analizi: Ferdi Tayfur Örneği", *6. Uluslararası Boğaziçi Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildirileri*, İstanbul: İKSAD Yayınları, s. 852-884.
- BEN-AMOS, Dan (1983). "The Idea of Folklore: An Essay", *Studies in Aggadah and Jewish Folklore*, (Ed. Issachar Ben-Ami and Joseph Dan), Jerusalem: Magnes Press, s. 11-17.
- CAMPBELL, Joseph (2007). *Mitolojinin Gücü-Kutsal Kitaplardan Hollywood Filmlerine Mitoloji ve Hikâyeler*, (Çev. Zeynep Yaman), İstanbul: MediaCat Yayınları.
- CUNBUR, Müjgan (1973). *Karacaoğlan*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- DUMAN, Mustafa (2019). "Geleneksellik-Gerçeklik İlişkisi Bağlamında Bilginin Niteliği ve Folklorla Yalan Haber", *Folklor/Edebiyat*, S. 100, s. 971-984.
- ENVERİ, Ekber (2019). "Kolektif Akıl ve Folklor: Sözlü Geleneğin Anonimliği Üzerine", *Kültür Araştırmaları*, S. 2, s. 123-133.
- FİDAN, Ali (2024). "Post Gerçeklik Toplumu ve Din (Kuramsal Bir Yaklaşım)", *Trabzon İlahiyat Dergisi*, S. 2, s. 355-379.
- GOODY, Jack (2009). "Sözlü Kültür", *Millî Folklor*, S. 83, s. 128-132.
- GÜLÜM, Erol (2020). *Teorik ve Pratik Boyutlarıyla Sanal Ortam Folkloru*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- KAPFERER, Jean-Noel (1992). *Dünyanın En Eski Medyası Dedikodu&Söylenti*, (Çev. Işın Gürbüz), İstanbul: İletişim Yayınları.
- KORKMAZ, Ali (2024). "Dijital Medyadan Post-Truth Kavramına Felsefi Bir Bakış", *JCSS*, S. 2, s. 262-275.

- OCAK, Ahmet Yaşar (2012). “Yunus Emre: 13-14. Yüzyıllar Arasında “Bir Garip Derviş-i Kalender-reviş” yahut Önce Kendi Zaman ve Zemininin İnsanı”, *Yunus Emre*, (Ed. Ahmet Yaşar Ocak), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, s. 183-198.
- ONG, Walter J. (2018). *Sözlü ve Yazılı Kültür-Sözün Teknolojileşmesi*, 6. Basım, (Çev. Sema Postacıoğlu Banon), İstanbul: Metis Yayınları.
- ÖZDEMİR, Yücel (2021). “Post-Truth ve Folklor: Hakikat Sonrası Dönemde Gelenek Bilgisinde Sapmalar”, *Dijital Kültür-3*, İstanbul: Arı Sanat Yayınları, s. 13-60.
- TAŞ, Oğuzhan ve TAŞ, Tuğba (2018). “Post-Hakikat Çağında Sosyal Medyada Yalan Haber ve Suriyeli Mülteciler Sorunu”, *İletişim*, S. 29, s. 183-207.

Elektronik Kaynaklar:

- URL-1: Oğuz, M. Öcal (2025). “Ferdî Baba”, <https://124.im/9ydz>, (E. T.: 25.04.2025)
- URL-2: <https://124.im/XltsH>, (E. T.: 25.04.2025)
- URL-3: <https://124.im/CFqy>, (E. T.: 15.01.2025)
- URL-4: <https://124.im/nuw4>, (E. T.: 17.01.2025)
- URL-5: <https://124.im/8MqVaw>, (E. T.: 05.01.2025)
- URL-6: <https://124.im/Ojmpi>, (E. T.: 04.02.2025)
- URL-7: <https://124.im/tVMI>, (E. T.: 31.01.2025)
- URL-8: <https://124.im/HK52duU>, (E. T.: 04.01.2025)
- URL-9: <https://124.im/jZcRqF9>, (E. T.: 05.01.2025)
- URL-10: <https://124.im/mVsHdao>, (E. T.: 18.03.2025)
- URL-11: <https://124.im/1PL4>, (E. T.: 01.04.2025)
- URL-12: <https://124.im/GLXpn>, (E. T.: 05.04.2025)
- URL-13: <https://124.im/Fe18>, (E. T.: 16.01.2025)
- URL-14: <https://124.im/UaOcp9b>, (E. T.: 13.01.2025)
- URL-15: <https://124.im/4PwoS>, (E. T.: 03.02.2025)
- URL-16: <https://124.im/LvNFh>, (E. T.: 06.02.2025)
- URL-17: <https://124.im/sT7kv8>, (E. T.: 11.04.2025)
- URL-18: <https://124.im/D5dnuR>, (E. T.: 09.01.2025)
- URL-19: <https://124.im/Gf7wLn>, (E. T.: 08.02.2025)
- URL-20: <https://124.im/vr5q>, (E. T.: 18.01.2025)
- URL-21: <https://124.im/tOqr9V>, (E. T.: 25.03.2025)
- URL-22: <https://124.im/WiFzN>, (E. T.: 17.01.2025)
- URL-23: <https://124.im/n7TcAQ>, (E. T.: 25.01.2025)
- URL-24: <https://124.im/FXJtl>, (E. T.: 30.01.2025)
- URL-25: “Ferdî Tayfur”, <https://124.im/CivnNb>, (E. T.: 28.05.2025)

Çalışmanın yazarı/yazarları “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki hususları beyan etmiş(ler)dir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Finansman: Bu çalışma için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmanın araştırılması ve yazımı esnasında destek veya fikirlerine başvuru herhangi bir kişi bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarın Notu: ---

Katkı Oranı Beyanı: Bu makalenin tüm bölümleri tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını Creative Commons Atıf-Gayriticari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

The author / authors of the study declared the following points within the framework of the “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Funding: No support was received from any institution or organization for this study.

Support and Acknowledgments: There is no person whose support or ideas are consulted during the research and writing of the study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.

Author's Note: ---

Author Contributions: All sections of this article have been prepared by a single author.

Licence: Authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published as open access under the CC BY-NC 4.0 license.